BESTSELLERBOY

Mano Bouzamour

BEST SELLER BOY

2018 Prometheus Amsterdam

De auteur ontving voor het schrijven van dit boek een projectsubsidie van het Nederlands Letterenfonds.

Nederlands letterenfonds
dutch foundation for literature

© 2018 Mano Bouzamour
Omslagontwerp Moker Ontwerp
Foto omslag Fien Visser
Foto auteur Rahi Rezvani
Zetwerk Mat-Zet bv, Soest
www.uitgeverijprometheus.nl
ISBN 978 90 446 3704 5

Voor mijn ouders, die niet kunnen lezen – godzijdank

‘Als de goden ons willen straffen, verhoren ze onze gebeden.’

– OSCAR WILDE

Proloog

Wanneer ik naar de bibliotheek vertrok en mijn moeder vroeg waar ik naartoe ging, zei ik: 'Naar de hemel.'

De bieb zat in de Tolstraat, een zijstraatje van de Van Woustraat, in het gedeelte van de Diamantbuurt. Het gebouw had iets excentrieks, vanbinnen leek het een kapel. Het was ooit een theosofische tempel. Toen werd het een bioscoop, daarna een homobioscoop en nu is het een bibliotheek. Het was vaak een verzamelplaats van rare snuiters. In zichzelf pratende figuren met roos op de schouders van hun vlekkerige vodden. Ze roken sterk. Een walgelijke walm van opgehoopte huidcellen en zuur zweet.

In een film, ik weet niet meer precies welke, hoorde ik voor het eerst een uitspraak van Francis Bacon: 'Kennis is macht.'

Ik raakte gefascineerd door die drie woordjes.

Thuis werd er maar één boek gelezen, een schitterend sprookjesboek, pure fictie.

Mijn vader was laatst aan het morrelen aan de knopjes van de nieuwe wasmachine. Hij zat met zijn handen in zijn baard.

Moedeloos gaf hij mij de gebruiksaanwijzing.

'Vertaal het voor mij, zoon.'

Ik vroeg: 'Wat is het eerste woord van de Koran?'

Hij keek me verbaasd aan en zei: '*Iqra*.'

'Inderdaad, pa. Iqra. Lees! Leer de Nederlandse taal nou eens. Moet van Allah!'

Waarna we allebei in lachen uitbarstten.

Toen ik later door de regen naar de bibliotheek wandelde, overpeinsde ik wat voor boeken ik wilde lezen. Ik begon met biografieën

van dictators. Hitler, Idi Amin, Saddam Hussein, Stalin, Pol Pot. Maar ook van menselijke machthebbers: Churchill, Roosevelt, Kennedy. Als het buiten aan het plenzen was, zat ik meestal op de vensterbank met mijn snufferd in de boeken terwijl ik zo nu en dan van mijn theetje slurpte. Dan stopte ik even als mijn moeder boos blikte, om verder te slurpen als ze wegkeek.

Ik liep langs het armoedige speeltuintje voor de bieb dat uit twee speelapparaten bestond, sprong het trappetje met vier treden op en voilà. Ik stond onder het afdakje voor de loodzware donkerblauwe deur met gifgroene accentjes.

Op het moment dat ik de deurklink wilde vastpakken, vloog de deur ineens vlak langs mijn neus open en knalde keihard tegen de muur. Een jongen vloog in één sprong van het trapje en rende gillend en lachend weg. Hij had net als ik stekelig en van de zijkanten opgeschoren haar, zijn gezicht had ik niet gezien en ik vermoedde dat hij Nikes aanhad. Normaal gesproken spotte ik het merk meteen maar hij was zo snel voorbijgeflitst dat ik zijn schoenen amper had opgemerkt. Voorzichtig liep ik de hal in, stampte met mijn schoenen op de zwart rubberen ringmatten en zag iets wat je niet snel bij een bibliotheek zou verwachten.

Pandemonium.

Marokkaanse jongens die rennend en schreeuwend boeken uit de boekenkasten trokken terwijl ze door het hysterische personeel achterna werden gezeten. Sommige gooiden de boeken naar wegduikende bibliothecaressen, misten en raakten de muren. Andere gristen de boeken in hun vlucht, scheurden er bladzijden uit en gooiden die joelend in de lucht, zoals pocherige rappers dat met biljetten doen in videoclips – literatoren zouden een hartverzakking krijgen bij het zien van deze klucht.

Pagina's van Cremer, Wolkers, Brouwers, Hermans, Reve, tuimelend door de lucht tot ze als dode herfstbladeren op de grond lagen. Alsof dat nog niet genoeg was, schopten de jongens tegen de kapotte boeken alsof ze aan het voetballen waren. De resten van de draagbare schatten vertrapten ze met hun sportschoenen. In de leeshoek

keek een man met een leesbrilletje op uit *de Volkskrant* en schudde zijn hoofd. De rest van de bibliotheekgangers stond net als ik aan de grond genageld. De vredigste plek in de buurt, waar bij het minste of geringste geluidje de bibliothecaressen meteen tot stilte maanden – 'shhhhht!' – was veranderd in een circus.

De jongens raasden één voor één langs mij de deur uit, tot de laatste met een hele roedel aan personeel achter zich gepakt werd, zich met een oerkreet toch los wist te rukken en ook verdween, zijn zwarte Hugo Boss-petje op de grond achterlatend. Op dat moment streken de hijgende en bezwete bibliothecaressen vloekend naast mij neer. Een oudere mevrouw met een onbescheiden bos witte krullen schreeuwde de oren van mijn hoofd. Ze beval iemand om op te hoepelen.

Ik draaide me om.

Er stond niemand achter me.

Ik kon het niet geloven.

Ik vertelde haar dat ik he-le-maal niets had gedaan.

Ze beval voor de tweede keer, nu ernstiger.

'Ik kom net van buiten. Kijk dan, mevrouw, ik ben kletsnat!' zei ik terwijl ik op mijn jas wees.

'Het interesseert me geen dwarsfluit, ik ben het helemaal spuugzat met jullie.'

Ik vertelde heel kalm: 'Mevrouw, het enige wat ik graag wil, is boeken lenen, over dictators.'

'Ja, zo begint al die terreur!'

Haar collega's keken elkaar aan, zij leken te denken dat ik misschien wel de waarheid sprak.

Maar de bibliothecaresse pakte het petje van de grond, verfomfaaide het, duwde het in mijn handen en brieste: 'Neem je vieze pet mee. Je dondert nu op en o wee als ik jullie ooit weer zie!'

Haar wijsvinger zo dicht bij mijn gezicht dat ik twee wijsvingers zag.

Ze duwde de zware deur gemakkelijk met haar voet open, wees naar buiten en zei: 'Opsodemieteren, nú.'

Ik sjokte het trappetje af. Het was nog harder gaan regenen. Had ik haar nog beleefder moeten aanspreken?

De jongens waren verderop in een portiekje aan het bijkomen terwijl ze elkaar high fives gaven en in een deuk lagen. De laatste der Marokkanen keek even op en zag dat ik zijn petje vasthield.

Ik gaf het hem.

Hij bleef me aankijken en vroeg: 'Nee, hebben ze je weggestuurd?' Hij draaide zich naar zijn vrienden: 'Ze hebben hem gewoon weggestuurd!'

Ze barstten weer in lachen uit, wezen naar mij en begonnen in koor: '*Zwimpi*, *zwimpi*, *zwimpi!*'

De jongen bracht zijn vrienden met een gebaar tot zwijgen. Met moeite hield hij zijn lach in. 'Wilde je echt boeken lezen?'

Ik knikte.

'Wel goed, man. Nee, echt, wollah. Ik kan die shit niet, ben dyslectisch.'

'*Faya*, man.'

'Maar wil je dan boeken schrijven later?'

Die vraag was mij nog nooit eerder gesteld.

Ik zei: 'Nooit over nagedacht.'

'Waarom zou je anders boeken lezen, *bro*?' Hij blikte richting de bieb. 'Sorry dat ik het voor je heb verneukt maar die bitch met d'r witte krullen vroeg er zelf om.' Hij deed zijn petje op. 'Ze moet weten wie we zijn. Dit is ónze fucking buurt, vriend. *Thanks* dat je mijn petje voor me hebt gepakt, strijder. Ik heet Moesi, laat me weten als ik ooit iets voor je kan betekenen.'

Het waren Nikes. De schoenen van het schoffie dat als eerste wegsjeesde. Nike Air Max Fury van 120 euro, verkrijgbaar bij de betere sportschoenenwinkel. Als ik er niet was uit gegooid, zou ik er nooit zijn achter gekomen. Ik zette het op een lopen terug naar huis op mijn Victory-schoenen met sleetse zolen – het was allesbehalve een *overwinning* om die dingen te dragen. Anderhalve week na aanschaf begonnen onder mijn grote tenen geleidelijk aan gaten te vormen – voordat ik van huis vertrok, bad ik tot Allah om het snel te

laten ophouden met regenen. Ik had geen zin in natte, kapotte sokken en rimpelige omatenen. Ik moest zelfs een keer van mijn gymjuf naar de huisarts. 'Een zuiver gevalletje *tinea pedis*,' vertelde dokter Leloup lachend terwijl ze mijn tenen zowat uit elkaar trok.

Ik vroeg: 'Tinea penis?'

'Nou, dat hoop ik maar niet voor je. Je hebt gistende teentjes, jongeman.'

Pas in mijn straat besefte ik dat ik over een klein ogenblik de pineut zou zijn. Moeder zou razend op mij worden omdat ik geen boeken bij me had. Ze zou natuurlijk denken dat het een voorwendsel was, dat ik haar vertelde dat ik naar de bibliotheek zou gaan. Ze zei nog bij het weggaan: 'Je gaat wel naar de bibliotheek, hè, nergens anders heen.' Wat moest ik haar vertellen? De waarheid zou ze voor slap gelul aanzien; ze zou me spottend napraten terwijl ze kleine rondjes met haar hoofd zou draaien.

Ik belde aan.

'Allo?' vroeg moeder tussen de ruis van de intercom.

'Ik, Mohamed.'

'Allo?'

Ik bracht mijn gezicht naar de gaatjes die een cirkel vormden onder ons naambordje waarop ZEBBI stond en zei luid en langzaam articulerend: 'Ik, Mohamed.'

'Allooooo?'

Zuchtend zei ik: 'Satan hier. Doe de deur open.'

'*Awili*! Satan? Wat zeg je nou voor geks?'

'O, nu hoor je me wel.'

'We hebben je naar de profeet vernoemd!'

'Het regent, doe open!'

De deur zoemde.

Terwijl ik de laatste treden op liep, stond mijn moeder met een besmeurd schort om en een dubbelgevouwen bosje koriander in haar hand bij de deur.

'Aah, je bent helemaal doorweekt.'

'Ja, erg hè?' antwoordde ik terwijl ik naar de grond staarde in de hoop dat ze niet voor poortwachter zou spelen en gewoon als kok weer naar binnen zou gaan. Op het moment dat ik mijn doorweekte schoenen uitdeed, vroeg ze: 'Waar zijn je boeken?'

Met een druipende schoen in mijn hand sloot ik eventjes mijn ogen. Ik wilde zeggen dat de bibliotheek gesloten was. Maar iets knaagde aan mij.

'Nou, kijk, ik ging dus naar buiten.'

'Jij ging dus naar buiten.'

'En toen liep ik over de drukke Van Woustraat.'

'Toen liep je over de drukke Van Woustraat.'

Ze begon nu rondjes te draaien met haar hoofd.

Ik hield op met praten.

Zij hield op met draaien, trok haar wenkbrauwen omhoog en draaide haar oor naar mij. 'En toen?'

Ik haalde diep adem en vertelde tot in detail wat er was gebeurd.

Het viel even stil.

De televisie stond aan, op hetzelfde net als altijd. Een Arabische verslaggever was onafgebroken aan het ratelen maar de fluitketel die herrie begon te maken overstemde zijn uiteenzetting.

Ik keek langs haar naar binnen.

Zij bleef me aankijken.

'Jij… Jij… Jij bent echt ongelofelijk.' Ze wees met het bosje koriander naar me maar draaide zich daarna tot mijn verbazing om en ging terug naar de keuken. Ik snelde naar mijn kamer en terwijl ze de ketel van het vuur haalde, hoorde ik haar tegen vader zeggen: 'Voed je jongste zoon op, hij is nu al een geweldige leugenaar. Een klein, liegend vlegeltje, God behoede hem straks voor het hellevuur. Leer het hem af, leer het hem af voor het te laat is!'

Marokkanen werd overal de toegang geweigerd: discotheken, bioscopen en zwembaden. Maar ik was volgens mij de enige Marokkaan in de geschiedenis die geweigerd werd bij een fucking bibliotheek.

Op die dag besloot ik drie dingen.

Ik zal van mijn kamer een bibliotheek maken.

Voortaan zal ik de werkelijkheid altijd naar mijn hand zetten.

En als ik genoeg boeken heb gelezen, ga ik er godverdomme zelf eentje schrijven.

De uitspraak van Bacon is best wel een beetje bullshit, als je erover nadenkt. Wat heeft het voor zin om kennis te verwerven als je er verder niets mee doet? Die veelgehoorde, overschatte uitspraak is dringend aan revisie toe: 'Kennis verspreiden is macht, pik.'

Francis Bacon moet zijn fucking bek houden.

Niet veel later kwam vader de trap op richting mijn zolderkamer. Hij trok zijn djellaba ietsje omhoog bij de eerste trede en prevelde: 'Bismillah.' Halverwege hoorde ik de voetstappen zachter worden: hij trok zijn geitenleren puntslippers uit, haalde de gladde, harde zolen langs elkaar alsof hij messen aan het slijpen was.

'Waar is dat ventje vol verzinsels en verhalen?'

Manuscript

Het moment dat je klaarkomt, lichten al je breincellen fonkelend op, als een grote stad bij avond.

Dat was de laatste zin die ik typte.

Mijn eerste, echte levensopdracht was af.

Eindelijk was ik klaar met mijn debuutroman waar ik de afgelopen drie godvergeten jaren mee bezig was geweest.

Ik draaide van vreugde een mislukt pirouetje op mijn krakkemikkige IKEA-bureaustoel, er miste een zwenkwieltje. Meestal pakte ik zonder erbij na te denken mijn zilveren Parker-pen, die ik ooit van een klasgenoot op het gymnasium gestolen had. Maar dit keer lette ik op ieder detail: ik drukte tien keer de knop in en uit, omklemde de pen krachtig en stond op. Ceremonieel liep ik naar de deur. Voor de allerlaatste keer tuurde ik ernaar: daar hing het schrijfschema dat jarenlang over mij gewaakt had. Ik haalde een hand door mijn kuif, beet zachtjes op mijn duim en slikte van ontroering. Ik haalde een krachtige streep door het laatste kopje.

Laatste hoofdstuk.

Mijn ogen schoten vol. Een wirwar van gevoelens overspoelde me: ik was dankbaar, opgetogen, verdrietig, opgewonden en energiek. Daaromheen een aura als van een monnik, zo verdomd sereen. Voor het eerst in mijn leven had ik echt het gevoel dat ik de boel volledig onder controle had. Als een schip dat met helder weer keurig naar zijn bestemming koerste. Een leven vol literaire roem, erkenning en geld.

Boven het schema hing het handje van Fatima, ik sprong op en

gaf het een high five. Volgens vader zou het me beschermen tegen het boze oog van anderen, wat dat ook moge betekenen. Christenen noemen het trouwens de hand van Maria. Joden de hand van Mirjam. Als puber droomde ik een keer dat het handje tot leven kwam en mij een handje kwam helpen. Hoe harder ik 'Hou op, handje!' riep, hoe harder het mij aftrok. De volgende ochtend werd ik wakker met de deken aan mijn buik vastgekoekt.

Maar goed.

Na het afstrepen liet ik mezelf op bed vallen, alsof mijn ziel zojuist uit mijn lijf was geglipt. Mijn stalen eenpersoonsbed was zo doorleefd dat het de vorm had van een halfpipe.

Als je in mijn kamertje stond, leek het alsof je je midden in een wervelstorm van boeken bevond. Muren van stukgelezen romans vol ezelsoren, aantekeningen én aanpassingen.

Zelfstudie wereldliteratuur.

Gogol, Orwell, Kureishi, Camus, Márquez, Koch, Tsjechov, Wilde, Brouwers, Shakespeare, Palmen, Siebelink, Proust, Goethe, Zwagerman, Tolstoj – alles van Tolstoj.

Alles van Jonathan Safran Foer.

Kluun, ik heb nog nooit zo hard gejankt bij een debuutroman als *Komt een vrouw bij de dokter.* Rodaan, de prachtige poëet met de parmantige paardenstaart. De drie briljantste leden van de Lost Generation: F. Scott Fitzgerald, John Steinbeck en Ernest Hemingway. Ernest van der Kwast, die taaltechnisch begaafder is dan eerstgenoemde naamgenoot. Naima El Bezaz, Alex Boogers, Nescio, de onnavolgbaar briljante Hafid Bouazza. J.D. Salinger, de fantastisch fijnzinnige Hella Haasse, Molière, Khalil Gibran, die het mooiste gedicht aller tijden over ouders en hun kroost heeft geschreven, met de eerste voltreffer van een zin.

Uw kinderen zijn uw kinderen niet.

Vooruit, nog wat vervolgzinnen:

Zij zijn de zonen en dochters van 's levens hunkering naar zichzelf.
Zij komen door je maar zijn niet van je,
en hoewel ze bij je zijn, behoren ze je niet toe.
Je mag hen je liefde geven maar niet je gedachten,
want zij hebben hun eigen gedachten.

Ik kon zijn gedichten eindeloos herlezen – waar was ik gebleven?

Rumi, Machiavelli en Rushdie.

Dorrestein, Diderot, Dickens en Dante – en nog een heleboel anderen.

En alles van Tommy grootmeester Wieringa.

Ik heb meestal een bloedhekel aan mensen die aan namedropping doen, behalve als ik het doe.

Sommige boeken had ik gekocht, de meeste gejat, andere geleend – dus gejat. Een uit de hand gelopen hobby. Ik vind niet dat je mag stelen. Zeker niet. Maar als je de neiging echt niet kunt onderdrukken en je besluit boeken te jatten, dan is dat het enige wat moreel aanvaardbaar is. Het is ergens ethisch verantwoord. Ik vind niet dat dat een misdrijf is. Wanneer ik iemand betrap op het stelen van mijn boek als het straks in de schappen ligt, sla ik het licht uit zijn fucking ogen.

Meteen.

Je leest het goed, ik ben meedogenloos en meet met meerdere maten.

Ieder vrij moment besteedde ik aan het bestuderen van boeken. Ze boden me een uitvlucht. Verbreedden mijn horizon. Ik kreeg door het lezen grip op de wereld. Sterker nog, boeken waren voor mij de aan elkaar vastgebonden bedlakens die gevangenen over de gevangenismuur gooiden, waaraan ze zich omhoogtrokken voordat ze de vrije buitenwereld in tuimelden.

Boven mijn bureau prijkte een luchtfoto van de Amsterdamse grachtengordel in zonovergoten weer, ooit gekocht op een druilerige Koninginnedag voor een eurootje. Op mijn bureau stond een zwart-witfoto van de Brooklyn Bridge, geschoten vanuit het ultrahippe wijkje Dumbo. Een donkerblauw New York Yankees-petje wachtte om gedragen te worden, nu lag het alleen stof te verzamelen. Daarnaast lag een briefje van honderd dollar. Benjamin Franklin keek met zijn op elkaar geperste lipjes en ongedurige ogen naar mij. Net als ik wilde hij zo snel mogelijk weg van hier. Iedere dag vlak voor het slapen en na het ontwaken, staarde ik een paar minuten om en om naar de foto's, het biljetje en het petje, alsof het een altaar was met relieken en aanzichten van heiligdommen. Ooit wil ik daar wonen, op één van de grachten. En daarna in New York, de stad der iconen: Robert De Niro, Barbra Streisand, Spike Lee, The Notorious B.I.G. en Jay-Z.

Ik stelde mij vaak de lange lanen in New York voor. De basketballers in Brooklyn die in bezwete blote basten de basketbalveldjes in bezit namen. De Puerto Ricaanse hotdogverkopers rondom het J.D. Salinger-vijvertje in Central Park terwijl langs joggende supermodellen de geur oppikten, zich rennend zorgen maakten en het tempo opkrikten om nog meer calorieën te verbranden omdat ze serieus dachten dat ze door de geur alleen al dikker zouden worden. De jazzmuzikanten die geestdriftig en geëmotioneerd voor de metro-ingangen de soundtrack van het snelle stadsleven op hun trompetten bliezen. De afbladderende instrumenten hun enige houvast, de muziek hun repliek terwijl ze zich compleet schaamteloos overgaven in alle avondlijke hectiek.

Mijn iPhone lichtte op.

Evelien appte me.

Babe, lekker aan het schrijven?
We zijn net terug uit Parijs.
Ik ben met de meiden nu eten in De Pijp.
We zijn al dronken, haha.